

Tussen literatuur en theater

Karaoke van Pol Hoste

Een schrijver verlaat zijn schrijftafel en nodigt kinderen uit om zelf op de scène hun theatervoorstelling te maken.

Patrick Jordens bericht van het Karaoke-experiment van Pol Hoste.

“Als het kind de taal leert, leert het tegelijk wat te onderzoeken valt en wat niet te onderzoeken valt. Als het leert dat in de kamer een kast is, dan leert men het niet eraan te twifelen of dat wat het later ziet nog altijd een kast is of alleen maar een soort coulisse.”

(Ludwig Wittgenstein)

Het gebeurt de laatste jaren wel frequenter (maar nog steeds te weinig) dat kunstenaars met kinderen een artistiek parcours afleggen. Voorstellingen als *La Cifra* van Guy Cassiers, *De Tuin* van Eva Bal/Alain Platel en *Naar Macbeth* van Greet Vissers/Jo Roets zijn daar de meest recente voorbeelden van. Sinds het jongste Stekelbeesfestival heeft zich aan dat voorlopig nog beperkte lijstje ook een schrijver toegevoegd: Pol Hoste stelde toen voor het eerst zijn *Karaoke*-project voor. Behalve dat hij kinderen uitnodigde om actief aan zijn werkstuk te participeren, bestond er verder nauwelijks overeenkomst met de eerder vermelde theaterproducties. *Karaoke* is misschien een nieuwe stap in een andere richting: het legt veeleer de nadruk op het proces dan op het produkt. In die zin is het zeker niet toevallig dat Pol Hoste onderdak vond in Victoria, het vernieuwde Oud Huis Stekelbees o.l.v. Dirk Pauwels (de samen-

werking tussen Pol Hoste en Victoria werd intussen opgezegd n.v.d.r.) Pauwels heeft de eigenlijke artistieke leiding bewust toevertrouwd aan drie kunstenaars die niet op de vertrouwde of conventionele manier met theater bezig zijn: choreograaf Alain Platel, videast Frank Theys en schrijver Pol Hoste. Bedoeling van dergelijke optie is o.a. een mogelijke bevruchting van het theatermedium door andere kunsten, het aftasten en onderzoeken van de grenzen daarvan.

Leeg orkest

Het oorspronkelijke ‘concept’ van *Karaoke* paste perfect binnen die Victoria-filosofie: zoals Dirk Pauwels streeft naar een bredere invulling van de theaterschrijftuur, zo trachtte Pol Hoste samen met kinderen tot een anderssoortige schrijfactiviteit en literaire neerslag te komen. Dat impliceerde o.a. een eventuele wisselwerking tussen spel (theater) en schrijven (literatuur). Maar het ging (gaat) Hoste om meer dan enkel een vormelijke kwestie.

Pol Hoste is in de eerste plaats literator en auteur van boeken als *Een schoon bestaan*, *Vrouwelijk enkelvoud* en *Brieven aan Mozart*. Die boeken worden tot het moeilijkere literaire werk gerekend. Dergelijke reacties, zowel

van het publiek als van de kritiek, brachten hem tot een analyse van zijn eigen romans. Die analyse bracht hem terug tot bij een opvoedingssysteem waarin de veelvuldige confrontatie met sprookjesmateriaal er o.a. voorzorgt dat kinderen vaste verhaalpatronen gaan interioriseren en als vanzelfsprekend beschouwen. Geleidelijk aan vormen deze patronen de basis van een - deels onbewust - restrictief regelsysteem voor de interpretatie en de produktie van verhalen, aangezien die sjablonen een vervolg krijgen in het jeugdverhaal en in de volwassene-roman. Hoste wil(de) dat regelsysteem in vraag stellen en aantonen dat er eenmaal voorbij die geschematiseerde patronen weer heel wat creativiteit kan vrijkomen. Vandaar de naam *Karaoke*, wat ‘leeg orkest’ betekent: vanuit de leegte iets nieuws laten ontstaan, geen reproductief maar een creatief schrijven.

Schrijfwerkrij.

Hoste stelde een aantal ‘technieken’ voorop om het proces te kunnen opstarten en begeleiden. Het aanvankelijke concept zag er als volgt uit. Een essentieel gegeven is het gebruik van de ruimte: de ‘handeling’ speelt zich af rond twee kubussen, grote dozen die geopend en gesloten kunnen worden met ophaalbare gordijnen. Rond de kubussen staan enkele schrijfbankjes waarop twee of drie kinderen kunnen schrijven en de schrijver zit in een gesloten doos van waaruit hij zijn relaas doet. Dat relaas bestaat uit het introduceren van een aantal personages met specifieke karakters waartussen vage onderlinge relaties bestaan (v.b. de heks Ordnung die ziek is van chaos, Lambda die gedichten schrijft en van zichzelf niet weet dat ze lief is,...). Het verhaal wordt integraal in de voorwaardelijke wijs verteld en geschreven. De twee kubussen zijn twee schrijfwerkrijen. Er ontstaan zoveel teksten als er schrijvers zijn. Na verloop van tijd verlaat Hoste de kubus en laat de kinderen autonoom verder werken. Tijdens het schrijven/vertellen klimt er af en toe een acteur/actrice op een ladder om iets van dat verhaal te spelen of er verder op door te improviseren. Door het ‘spel’ van die acteur/actrice komen er regelmatig nieuwe impulsen en kan het publiek getuige zijn van een work-in-progress. Zo zag het project er in nucleus uit.

Wrevel

Alvorens het project aan het publiek voor te stellen, werd het intensief uitgeprobeerd met een aantal kinderen (van 8 tot 12 jaar) uit de Buurtschool in Gent. Al gauw bleek dat Hoste zijn oorspronkelijke concept moest verlaten. Om te beginnen deden er zich een